

Dr hab. Zbigniew Cieślak

Prof. UKSW w Warszawie

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ PANA MGR JACKA PIECHY PT. „SPRZECIW W PRAWIE ADMINISTRACYJNYM”

Niniejszą recenzję skonstruowałem według następującego jedenastopunktowego porządku: 1) ocena komunikatywności tytułu, 2) struktura formalna pracy, 3) struktura merytoryczna pracy, 4) strona metodyczna, 5) ocena źródeł, 6) pytania, hipotezy, cele pracy, 7) wnioski – tezy rozprawy, 8) język i styl opracowania, 9) uwagi aprobujące, 10) uwagi polemiczne, 11) konkluzja pracy.

1. **Tytuł:** sformułowany hasłowo, bardzo szeroko, jasny, wynikający z przyjętej przez Autora koncepcji szerokiego, wielowątkowego, niejako „panoramicznego” opracowania tematu. Treść pracy, wielość źródeł, opracowania naukowe wykorzystane w pracy uzasadniają ocenę, iż tytuł jest jednak adekwatny do treści. Przyjęta przez Autora konwencja sprawia, iż tytuł nie zawiera uściśleń, dotyczących kierunków badawczych, czy też określeń identyfikujących problemy badawcze.
2. **Struktura formalna:** praca składa się z: wstępu, pięciu rozdziałów, zakończenia nazwanego „Refleksjami ogólnymi”, bibliografii, wykazu aktów prawnych, wykazu orzecznictwa, streszczenia, wykazu skrótów. Praca jest bardzo obszerna, liczy wprawdzie 378 stron, ale biorąc poprawkę na format czcionki jest to znacznie więcej. Objętość pracy jest oczywistą konsekwencją przyjętej koncepcji merytorycznej opracowania, to znaczy jest próbą całościowego opracowania tematu. Autor starał się

wyczerpać temat, grupując zagadnienia według kryterium niejako formalnego, to znaczy poszczególnych działów regulacji prawnej, co znajduje odzwierciedlenie nawet w tytułach rozdziału (V „Inne przypadki sprzeciwu w prawie administracyjnym – **wybrane przykłady**”, czy drugi podrozdział rozdziału II – „Sprzeciw jako środek prawny w postępowaniu administracyjnym – **wybrane przykłady**”). Proporcje objętościowe między rozdziałami zachowane, tak pod względem szerokości opisu przedmiotu badania, jak i wzajemnych merytorycznych odniesień: rozdział II 75 s., III/12, IV/58. Także relacja wstępu do zakończenia właściwa (11;18), przy uwzględnieniu uwagi o wykraczających poza mechaniczne zestawienie zamierzeń badawczych i ich wyników refleksji dodatkowych Autora.

3. **Struktura merytoryczna rozprawy:** Autor podjął się i zrealizował ambitnie postawione zadanie badawcze, które „ociera” się o cechy syzyfowej pracy. Wynika to z kilku okoliczności różnej natury, ja przedstawię kilka ich typów – po pierwsze, Doktorant wychodzi z bardzo ogólnego poziomu rozważań, to znaczy rozumienia znaczenia słowa „sprzeciw” w języku naturalnym i z tego miejsca przechodzi do szczegółowych rozważań, poszukując cech prawnych i podstaw klasyfikacyjnych typów regulacji prawnych, dotyczących sprzeciwu, po drugie, wymusza to koncepcję opisu i procedurę „indykatywnego” szukania cech prawnych sprzeciwu, po trzecie – siłą rzeczy, powoduje to duże problemy klasyfikacyjne i szerzej wymogi racjonalnego porządkowania materii badanej; po czwarte: w tle rozważań znajdują się wahania Autora, opisane pytaniem – na ile prawny status „sprzeciwu” spełnia teoretyczne warunki konstrukcji prawnej i jak daleko jest „instytucji prawnej”, po piąte: Doktorant obraca się w warunkach swoistej mobilności i dużej zmienności legislacyjnej, po szóste, owa zmienność owocuje różnorodnością treści prawnej sprzeciwu, w różnych regulacjach

prawnych. Na szczęście Autor pozostawił poza sferą badania regulacje z innych gałęzi prawa, ograniczając się do prawa administracyjnego.

Struktura merytoryczna pracy jest logiczna, prosta, przekonywująca, osadzona na czwóropodziale materii opisywanej, która nosi cechy autorskiej „segmentaryzacji” przedmiotu badania, przy czym dwa pierwsze rozdziały zbudowano na naturalnym rozróżnieniu dwóch modalności: działanie (sprzeciw jako środek prawny – rozdział II) i „niedziałanie” (instytucja milczącej zgody – rozdział III). Dwa następne głównie na kryterium przedmiotowym regulacji (sprzeciw jako środek nadzorczy – rozdział IV i sprzeciwy, które ze względu na swoją specyfikę nie mogą być zakwalifikowane do trzech grup przedstawionych wyżej, dopełniają całość obrazu – rozdział V). „Mozaikowe” skonfigurowanie przedmiotu opisu i równorzędność „tezowa” rozdziałów spełniają wymóg spójności wywodu i pełnią zamierzoną przez Autora funkcję w pracy.

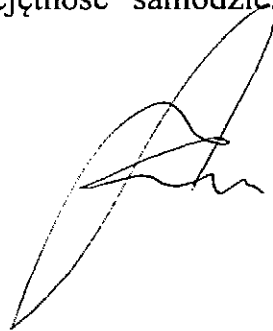
4. **Metoda pracy:** Autor deklaruje, iż „zasadniczą” metodą pracy jest metoda dogmatyczna, która według Doktoranta sprowadza się do analizy tekstu obowiązujących przepisów i jest „najwłaściwsza” (określenie Autora) z perspektywy tematu niniejszej pracy. Na uwagę zasługuje także konsekwentny tematyczny podział materii opisywanej na podstawie czytelnych kryteriów podziału.
5. **Źródła:** o szerokim zakresie tematycznym pracy oraz stopniu szczegółowości rozważań świadczą dane źródłowe, na których oparto wywód. Autor wykorzystał ponad 530 pozycji literatury przedmiotu, 118 ustaw, 15 aktów wykonawczych do ustaw, 2 dyrektywy, 7 orzeczeń TK, 88 NSA, 52 WSA, 12 SN, 4 sądów powszechnych, liczba 994 przypisów zbliża się do tysiąca. Na uwagę zasługuje to, iż źródła są realnie wykorzystane, służą wywodowi, nie są „ilustracyjne”, lecz dopełniają w najlepszym tego słowa znaczeniu rozważania zasadnicze.

6. **Pytania, hipotezy, cele:** Autor nie formułuje hipotez badawczych, które w toku wywodu by weryfikował. Profil ideowy pracy, koncepcja merytoryczna i konstrukcja tego nie wymagają. Z triady fakty – wnioski – oceny, typowych w pracach naukowych, wypadły fakty, a więc podstawowa macierz do weryfikowania hipotez. Wnioski formułowane są zgodnie ze standardami poprawnej wykładni, natomiast oceny są uzasadnione w stopniu zadowalającym. Na szczególną uwagę zasługują postawione przez Autora pytania, porządkujące w pewnym sensie merytorycznie rozprawę. A oto one: 1) czy sprzeciw w przepisach ustawowych zaliczanych do prawa administracyjnego stanowi jednolitą kategorię pojęciową?; 2) „gdzie w prawie administracyjnym sprzeciw występuje”?; 3) jaką funkcję pełni sprzeciw w prawie administracyjnym?; 4) czy na gruncie prawa administracyjnego można mówić o sprzeciwie jako o instytucji prawnej czy też jest to rodzaj konstrukcji prawnej? Pytania te, a właściwie odpowiedzi na nie pomogą w realizacji celu podstawowego, to znaczy „odkodowania, czym na gruncie prawa administracyjnego jest sprzeciw”? Cel jest więc w całości zdeterminowany metodą dogmatyczną.
7. **Wnioski – tezy.** Zasadnicza teza pracy brzmi – sprzeciw na gruncie prawa administracyjnego nie jest instytucją jednolitą. Autor kwestię tę sygnalizował w podręczniku pod redakcją M. Wierzbowskiego, teza ta została sformułowana w uzasadnieniu uchwały NSA i jest skądinąd bliska granicy oczywistości. W rzeczywistości Autor pod hasłem „niejednolitości” zмага się z problemem różnorodności uregulowań sprzeciwu i związanej z tą oraz innymi aktywnościami ustawodawcy potrzebą uporządkowania przedmiotu regulacji, co jest, pozwolę sobie na powtórzenie, zadaniem niemal syzyfowym. Zresztą sam Autor to przyznaje wprost stwierdzając – „Przedstawiona typologia występujących na gruncie prawa administracyjnego sprzeciwów nie jest wyczerpująca”

- (s. 323) i „ustawodawca oznacza kategorią >sprzeciw< różne desygnaty (s. 323). Generalnie stwierdzam, że wnioski i oceny mają swoje mocne uzasadnienie w zebranych materiale i przeprowadzonym wywodzie, są spójne, niekiedy ocierają się jednak o granicę oczywistości.
8. **Język i styl:** język pracy bez zarzutu, bez neologizmów i dziwactw językowych, komunikatywny, jasny, duża kultura słowa, staranność edytorska, sporadyczne literówki. Styl także bez zastrzeżeń, ocena pracy w tym aspekcie wysoka.
9. **Szczegółowe uwagi aprobujące.** Cenne obszernie podsumowania w rozdziałach, szczególnie przydatne w tak złożonej i wielowątkowej pracy. Praca ma solidną podstawę źródłową, czuje się, że Doktorant ma dużą wiedzę i racjonalnie, ze swobodą korzysta ze źródeł. Walorem pracy jest prosty, ale dobrze przemyślany podział materii opisywanej i analizowanej, dobrze odwzorowany w strukturze formalnej rozprawy i treści rozdziałów. Staranność w uzasadnianiu ocen oraz prawidłowość wnioskowania, to kolejny niekwestionowany walor pracy. Rozprawa zawiera tak wiele wątków, że swobodnie można byłoby napisać kilka rozpraw doktorskich, zarówno w konwencji metodologii dogmatyczno-prawnej, jak i z wyjściem na płaszczyzny „pozadogmatyczne”, takie jak aksjologiczne, prakseologiczne, socjoprawne, funkcjonalne.
10. **Szczegółowe uwagi polemiczne.** Moim zdaniem Autor zastosował mało produktywnie naukowo tradycyjne ujęcie normy prawnej (hipoteza, dyspozycja, sankcja), zwłaszcza w aspekcie poszukiwania kryteriów porządkowania bogactwa konstrukcyjnych rozwiązań sprzeciwu w prawie administracyjnym. Można byłoby, bez uwikłań teoretycznych i klasyfikacji gałęziowych sięgnąć do podstawowego paradygmatu wypowiedzi normatywnej, którą można określić tak – jest to wypowiedź odnosząca się do podstawowych elementów zachowania się ludzi (kto, co, w pewnych warunkach, w określony sposób, z oznaczonym skutkiem) w

zaprojektowanej przez prawodawcę sytuacji. Uważam, że podstawową osią podziału jest aktywność lub jej brak, reszta niestety nie jest milczeniem, lecz uszczegółowieniem modalności prawnej wprowadzanej przez ustawodawcę, niekiedy bez koniecznej refleksji. Również niespodziewane kłopoty Doktorantowi sprawiło oparcie się konsekwentne na anachronicznym (tak sędzę) trójpodziale prawa administracyjnego. Szkoda też, że nie ma, choćby sygnalizującego, odniesienia do aspektu aksjologicznego czy prakseologicznego, nie jest to jednak zarzut. Przy tej konstrukcji i koncepcji rozprawy nie było to konieczne.

11. **Konkluzja.** Rozprawa doktorska Pana mgr Jacka Piechy pt. „Sprzeciw w prawie administracyjnym” spełnia wymogi określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65 poz. 595, ze zm.). Dysertacja stanowi bowiem oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Doktoranta w dziedzinie prawa administracyjnego oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized, somewhat abstract shape.